

JOŽE TOPORIŠIČ, ŠKRABČEVI DNEVI V NOVI GORICI IN DRUGA SLAVISTIČNA SREČANJA

Zoltan Jan
Nova Gorica

UDK 811.163.6:005.745:929Toporišič J.

V ustvarjanju Jožeta Toporišiča ima posebno mesto njegovo uredniško in organizacijsko delo, ne le zaradi obsega, pač pa tudi zato, ker odkriva osebne značilnosti profesorja, pri katerem se je učila večina referentov in aktivnih udeležencev »njegovih« simpozijev, ni pa prispevek usmerjen v analizo njegovih znanstvenih spoznanj.

Jože Toporišič, Stanislav Škrabec, slovenistika, Škrabčevi dnevi

A particular place in the career of Jože Toporišič is held by his editorial and organisational work, not only because of their scope, but also because they reveal certain personal characteristics of the professor, who influenced most of the contributing participants of »his« symposiums. The contribution does not aim to analyse his academic findings.

Jože Toporišič, Stanislav Škrabec, Slovene studies, Škrabec's symposiums

Organizacijsko delo Jožeta Toporišiča obsega vodenje ekip, ki so bile zadolžene za pripravo pomembnih priročnikov, kot je npr. *Slovenski pravopis*, pripravo in vodenje simpozijev, kongresov, seminarjev, zborovanj, med katerimi se jih je mnogo ciklično ponavljalo, na njih pa je včasih sodelovalo tudi po sto in več aktivnih udeležencev. Nekatera so še živa, praktično nobeno pa ni nastalo na njegovo pobudo. Kljub temu da je komajda kateri takšen dogodek potekal brez njega, je neprestano ponavljal, da ga nihče ne upošteva dovolj, da so vsi proti njemu in da ga vsi hočejo odriniti, ter z značilno zavzetostjo uveljavljal svoja načela in se spuščal v številne skorajda osebne polemike (Munih 2006). Vseeno je brez oklevanja sprejemal povabila k sodelovanju. Imel je sposobnost, da je skorajda lahkomišlno presegal objektivne meje in materialne okvire ter širil obseg prireditvev. Ko sem mu nekoč omenil tovrstne težave, je zamahnil z roko, češ, pustite to, to ni vaša stvar, bodo že drugi kako uredili. Tako je zaznamoval tudi srečanja z dolgo tradicijo. Vodil jih je s podrejenimi sodelavci, ki so si tako pridobili posebne izkušnje. Če niso bile vedno prijetne, pa so bile nedvomno poučne.

Škrabčeve dneve, ki še vedno potekajo, je vodil štirinajst let (1994–2008).¹ Zvrstilo se je šest simpozijev, osebno je vodil vsa zasedanja, uredil vse zbornike, v katerih so objavljeni referati, pa tudi popisi vse takratne dejavnosti, spremne prireditve, dodatne publikacije in drugi »posredni sadovi« Škrabčevega projekta, ki segajo od obnove

¹ Škrabčevi dnevi 2016. <http://skrabcevi-dnevi.zrc-sazu.si>

samostanske Škrabčeve knjižnice ter konzerviranja tamkajšnjih tridesetih inkunabul in Bohoričeve slovnice do postavitve doprsnega kipa v Novi Gorici, vsakoletnih koncertnih nizov Cvetje z vrtov svetega Frančiška, sodelovanja s Škrabčevo domačijo v Ribnici ter Ustanovo patra Stanislava Škrabca itn. Predsedoval je častnemu in organizacijskemu odboru, kasneje pa sodeloval z občasnimi vsebinskimi prispevki pri Škrabčevih publikacijah in leta 2011 kot slavnostni govornik pri odkritju spomenika. Delo je opravljal volontersko, tako da je bila več kot zaslužena nagrada, ki mu jo je leta 2004 podelila Ustanova patra Stanislava Škrabca za posebne zasluge na področju slovenskega jezika, jezikoslovja in uveljavljanja dela Stanislava Škrabca. Ni pa kazal nobenega zanimanja za konkretne »banalne« naloge, pa naj je šlo za pridobivanje sredstev in iskanje sponzorjev ali za prijavljanje na razpise, dogovarjanje z izvajalci, skrb za opremo in prostore, razmnoževanje gradiva, pripravo in izvedbo vsakokratne ekskurzije itn., tako da so te neprijetnosti opravili posamezniki, kar je razvidno iz arhiva, ki ga hrani Frančiškanski samostan na Kostanjevici nad Novo Gorico. To je jemal kot samoumevno, je pa znal ponergati, če je kje kaj zaškripalo. Takšen način dela je značilen tudi za njegovo vodenje drugega organizacijskega in uredniškega dela.

V frančiškanskemu samostanu na Kostanjevici nad bodočo Novo Gorico je nastala večina Škrabčevega jezikoslovnega dela. Objavljeno je bilo na platnicah 32 letnikov poljudne verske revije *Cvetje z vertov sv. Frančiška* (od 1880 do 1915, ko je prišlo zaradi 1. svetovne vojne do evakuacije samostana in do njegovega porušenja). Danes dokaj pozabljena revija je bila najprej zamišljena kot kopija sorodnih frančiškanskih revij, v kateri bi tako kot v mariborskem *Zvončku svetega Frančiška* objavljali predvsem prevode pretežno verskih prispevkov. Ko se je Škrabec vendarle vdal in prevzel uredništvo, jo je zastavil bistveno bolj ambiciozno (*cvetenje* namesto *pozvanjanja*), tako da so prevladovali izvirni prispevki in je imela v tistem času eno najvišjih naklad (Jan 1995). Tako so Škrabčeva znanstvena jezikoslovna dela pa tudi poročila, ocene, polemični ter poljudni spisi itn. izhajali v reviji, ki temu ni bila namenjena. Zaradi njenega poljudnega značaja, frekvence in časovnega razpona izhajanja se ni nikjer v Sloveniji ohranila v celoti na enem mestu. Jezikoslovci in ustanove so platnice s Škrabčevimi spisi posebej hranili in tudi Jože Toporišič je

v daljnem nemškem univerzitetnem mestu Saarbrücken take zbrane platnice v dveh povezanih zvezkih odkupil pri jezikoslovcu, ki je imel kar dvojje teh platnic. Nekateri teh Škrabčevih sestavkov so bili, ko se platnice niso ohranile, skrbno izpisani z roko. [...] Tega pisanja s platnic *Cvetja* je bilo za 1150 strani, deloma potiskanih tudi v prav drobnem tisku. (Toporišič 2010: 1)

Leta 1970 je Klub starih goriških študentov postavil veliko marmornato spominsko ploščo na vhod v frančiškanski samostan na Kostanjevici nad Novo Gorico, vendar se je množicam vernikov in obiskovalcem grobnice francoske kraljeve družine Burbonov in drugih prireditev bolj slabo vtisnila v spomin, tako da je bil »največji jezikoslovec prve polovice 19. stoletja« med Novogoričani pa tudi Slovenci nasploh malo znan (Zorzut 1970: 64; Jan 1979). Pošta Slovenije se je ob 150-letnici rojstva Simona Gregorčiča, Josipa Jurčiča in Stanislava Škrabca ter 150-letnici smrti Jerneja Kopi-

tarja odločila, da leta 1994 v seriji Znamenite osebnosti izda spominske znamke v njihovo čast; predstavili smo jih tudi v Goriškem muzeju na gradu Kromberk.

Morda so priprave na to dejanje dodatno nagovorile gvardijana Nika Žvoklja, da je spodbudil počastitev 150-letnice sobrata tudi v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici nad Novo Gorico. Anica Ličen je sprejela izziv in jeseni 1993 povabila k pripravam širši krog sodelavcev. 7. januarja 1994 je bila maša zadušnica s proslavo in še nekaterimi prireditvami tako uspešna, da je kar klicala k nadaljevanju Škrabčevega projekta. Milena Hajnšek Holz, strokovna svetnica Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, je navrgla zamisel za simpozij o Stanislavu Škrabcu in obljubila sodelovanje svojega inštituta. Simpozij je nato postal periodičen in v Novo Gorico vrsto let privabljal vidnejše slovenske jezikoslovce na področju slovenistike, pa tudi goste iz tujine. Referenti so bili gostje organizatorjev in so se lahko poleg strokovnih srečanj udeležili tudi različnih kulturno-umetniških in družabnih dogodkov, kot veleva prvotni pomen besede simpozij. Srečanja so bogato odmevala tudi v sredstvih javnega obveščanja, saj smo ob posameznih dogodkih evidentirali tudi po šestdeset poročil, komentarjev, intervjujev, reportaž ... Manjše je bilo zanimanje med novogoriškimi slavisti, pritegnilo pa je nekatere sponzorje in donatorje, ki so projekt podprli na različne načine, ne le z denarnimi sredstvi. Kasneje je nastala tudi Ustanova patra Stanislava Škrabca, za kar ima največ zaslug pater Niko Žvokelj, ki je spodbujal prizadevanja tudi potem, ko ga ni bilo več v Novi Gorici. Ustanova ima od 2003 sedež v Hrovači pri Ribnici ter spodbuja znanstveno delo na področju slovenskega jezika in študentom slovanskih jezikov, klasične filologije in frančiškanom s pomočjo štipendij olajša nadaljnje izpopolnjevanje.²

Ko je Jože Toporišič sprejel vodenje Škrabčevih dni, je imel (kot vse svoje bogato življenje) številne obveznosti, skrbel je za dogajanje okrog novega slovenskega pravopisa, objavljajl vrsto drugih knjig in razprav, vodil več kongresov in simpozijev, med drugim tudi sorodne Pleteršnikove dneve v Pišecah in velik mednarodni simpozij o Kopitarju. Delal je požrtvovalno, odgovorno, natančno in zavzeto. Njegova energija je bila neverjetna, pojavila pa se je izčrpanost v vrstah sodelavcev, ki so se vse bolj omejevali na že znane teme in se vračali na že znane ugotovitve, tako da je sedanje vodstvo prenovilo koncept.

Jože Toporišič je izhodišča vsakega simpozija povezal z rdečo nitjo v enoten koncept, ki ga je opisal v vabilih in vsakokratnih predgovorih k zbornikom referatov. Uresničiti je skušal predvsem dva cilja. Strokovnjaki naj bi se še bolj poglobili v delo Stanislava Škrabca in pokazali njegovo vrednost v sklopu lastnih raziskav. Med množico tedanjih spoznanj naj za ilustracijo izpostavim le eno. Škrabec je pol stoletja pred Benvenistovo in Austinovo formulacijo teorije govornih dejanj imel jasne in še danes aktualne poglede na položaj, vlogo in obliko glagola v psevdoperformativnih izjavah ter povsem sodobno obravnaval glagolski vid in čas (Grgič 2003).

Ob jezikoslovnih so se pojavljali tudi referati, ki so osvetljevali splošnejša vprašanja, ki so zanimala Stanislava Škrabca, npr. vprašanje alkoholizma, njegove odzive na različne dogodke, njegove – za takratne čase že skoraj prevratne – poglede na

² Ustanova patra Stanislava Škrabca 2016. www.skrabceva-ustanova.si

položaj ljudskega jezika v bogoslužju, ki je bilo do 2. vatikanskega koncila leta 1965 v latinščini, itn.

Sezname vabljenih referentov je sestavil – a ne zapiral – Jože Toporišič, poleg tega pa pregledal vsa besedila in kontroliral korekture, sodeloval na večini tiskovnih konferenc, se udeležil domala vseh spremljajočih prirediteljev. Vsa zasedanja je veherentno vodil in marsikaterega referenta povsem po nepotrebem celo okrcal pred avditorijem in med nastopom prekinil, tako da je včasih morala diskretno poseči in ga umiriti njegova soproga, tudi sama slavistka, ki ga je zvesto spremljala, dokler ji je zdravje to dopuščalo. Prenesti je bilo treba še marsikateri njegov izpad tudi pri dogovarjanju in piljenju dopisov, predgovorov, pisem, gradiva za predstavitve in novinarske konference. Prav te njegove značajske poteze in preganjavica, da ga hoče bog ve kdo spodnesti, da polemizira z njegovimi stališči, tako da njegov prav ne bi bil dokončen, so postopoma vse bolj zmanjševale pripravljenost za sodelovanje, čeprav se mnogi mladi strokovnjaki preprosto niso upali zavriniti njegovega vabila (Kolšek 2006). Lahko pa je bil tudi spodbuden. Znal je pohvaliti napore sodelujočih in jih motivirati za nadaljnje delo (Zorko 2015). Naj navedeno ilustriram z drobno anekdoto. Pri prvem zborniku sem nekoliko več sodeloval in sam od sebe me je navedel kot sourednika, česar nisem niti najmanj pričakoval. Zaradi tega sem se čutil dolžnega, da še nekoliko več pomagam in sem njegovo uvodno besedilo pretipkal v računalnik, saj sam menda ni nikoli nobenega uporabljal, čeprav jih je menda imel doma kar nekaj. Ne vem, kaj me je presvetlilo, da sem mu izpis nato poslal na vpogled. Vrnil mi ga je vsega rdečega in okrašenega z množico popravkov, tako da me je žena zgroženo vprašala, kako sem si upal poslati mu takšno besedilo. Komajda mi je verjela, da gre za samopopravke profesorja, saj sem sam dodal le nekaj vrstic. Vestno sem vnesel vso rdečino in mu besedilo spet poslal in spet dobil vrnjeno vse rdeče. Vse skupaj se je trikrat ponovilo in takrat sem sklenil (pa do danes še ne uresničil), da bom nekoč primerjal te popravke in ugotovil, kaj in zakaj je pravzaprav toliko popravljal, saj je večkrat (verjetno nezavedno) povrnil prvo različico. Morda bi se z analizo odkrilo logiko tega likanja, vendar bi bil za to potreben kakšen nov Levstik, ki je nekaj podobnega poskušal ugotoviti pri Prešernovih rokopisnih variantah poezij. Enako je ravnal tudi pri besedilih drugih referentov in ni si težko predstavljati poleg rdečine na papirju zardevanja mlajših kolegov, ki so prvič sodelovali s svojim profesorjem nespornega slovesa in avtoritete ter se počutili »kot luči, ki ne svetijo«. Popravljal je vse, kar mu je prišlo v roke, tudi pri drugih projektih, popravljal je npr. tudi poročila lektorjev, že objavljena besedila, citate itn. Poleg tega ni zaupal nobenemu in je naknadno pregledoval tudi že korigirana, dokončna besedila. Predvsem pa mu je bilo težko dopovedati, da je njegov neupoštevan popravek nepravilčen. Drugače je ravnal le, če je naletel na področje, ki mu je bilo neznan, in se je počutil negotov, pa še takrat je navrgel kakšno o nerazumljivosti in nepotrebem kompliciranju. Tako je marsikdo raje požrl slino in sprejel njegov sporni popravek.

Kipenje njegove energije se je prenašalo tudi na druga področja, ki so spremljala Škrabčeve dneve in so natančno popisana v šestih zbornikih *Škrabčeva misel*. Predvsem se je to pokazalo pri najpomembnejšem podvigu, ponatisu *Škrabčevih jezikoslovnih del*, ki so izhajala na platnicah revije *Cvetje z vrtov svetega Frančiška* in

v sami reviji. Najprej je Jože Toporišič presegel zamisel za goli ponatis platnic in Rok Savnik, direktor kranjskega grafičnega podjetja Trajanus, se je potrudil pri računalniški obdelavi, tiskarskem oblikovanju in izboljšanju fotografij izvirnikov, ki so bili ponekod komajda še berljivi zaradi slabega papirja, neprimernega hranjenja, plesni in drugih poškodb. Temu je Toporišič dodal še spremno besedo, opombe in dopolnitve, ki jih je Škrabec pripravil sam za svoje nedokončane *Jezikoslovne spise*. Nastala so *Jezikoslovna dela 1–4*, ki prinašajo

celoten Škrabčev že objavljen opus in več, v 4. zvezku so objavljena tudi Škrabčeva pisma jezikoslovcem in tudi družinskemu in frančiškanskim bratom, pa seveda tudi Škrabčeve jezikoslovne spise znotraj časopisa Cvetje, od česar naj zlasti omenim njegovo pisanje ob tisočletnici življenja in dela za panonske Slovane svetih bratov Cirila in Metoda. (Toporišič 2010: 1)

Tako je nastala še četrta knjiga, v kateri so natisnjena

tista Škrabčeva dela od začetka njegovega javnega nastopanja 1870 do konca njegovega življenja l. 1918. Sestavine te 4. knjige Jezikoslovnih del so podane v 4 razdelkih. Najprej so natisnjena Škrabčeva dela iz novomeških gimnazijskih izvestij 1870, pa dela iz goriškega glasila Soča in iz celovškega Kresa 1881. Drugi del 4. knjige obsega pisanje o Cirilu in Metodu, v tretjem delu so iz nemščine prevedene 3 raziskave (ta dela so nato podana še v nemškem izvirniku), čemur sledita stvarno in imensko kazalo H. Majcenovič in V. Rupnik, tedaj mojih študentk na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Na željo tedanjega gvardijana samostana v Novi Gorici je tu naveden tudi moj sestavek iz Biografskega leksikona o Stanislavu Škrabcu. Četrty del te knjige prinaša Škrabčeva pisma (str. 270 do 388). Ta pisma so prispevali razni imenitniki, imajo pa naslednje naslovnike: Slovensko matico, Janeza Bleiweisa, Jakoba Sketa, Matijo Murka, Valentina Majarja, neznanega dopisnika, pa Luko Pintarja, Henrika Tumo, Ivana Prijatelja, brata Miho Škrabca (teh pisem bratu je skoraj 30), Ivana Vrhovnika, p. Kalista Mediča, Vincencija Kunstlja, Maksa Pleteršnika, Jana Baudouina de Courtenayja, Vatroslava Oblaka (teh je kar 32), Alekseja A. Šahmatova. (Toporišič 2010: 1)

Že pri prvem zvezku se je krepko zapletlo. V novogoriški tiskarni so ga natisnili pomanjkljivo, zato je organizacijski odbor s pravnimi sredstvi po več letih dosegel ponovni natis celotne naklade in naročnikom zamenjal prvi zvezek s ponatisom. Nadaljnje zvezke so natisnili v Kranju, vendar vezali v drugačno usnje itn. Zanimanje za razmeroma drago izdajo je bilo majhno in z velikimi napori je bilo doseženo, da je preostanek naklade odkupilo ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter ga poklonilo šolam. Žal se ni samostojno prodajal četrty zvezek, ki pa prinaša precej težje dostopno gradivo.

Tem štirim knjigam je Janko Moder leta 1999 pridružil še peto s 447 stranmi, *Imensko in stvarno kazalo k Jezikoslovnim delom patra Stanislava Škrabca*, ki omogoča hitro in natančno uporabo vsega jezikovnega gradiva. Jože Toporišič je seveda najprej to sprejel kot napad na kazalo, ki sta ga pod njegovim mentorstvom sestavili njegovi diplomantki in ga je objavil v *Jezikoslovnih delih*. V mučnih pogovorih je minimaliziral Modrovo delo in ga označeval za nepotrebno, a je na koncu le izšlo; dotedanje uspešno sodelovanje obeh pa se je ohladilo.

Po izdaji *Jezikoslovnih del* je Jože Toporišič povedal, da je Stanislav Škrabec edini slovenski jezikoslovec, ki ima tako zbrano in na enem mestu izdano vse, kar je v svojem življenju ustvaril. Čeprav zaslug za to ni izrecno priznal tudi tistim, ki so priskrbeli denar, se bodli s tiskarno, skrbeli za distribucijo naročnikom, za javne predstavitve itn., velja Jožetu Toporišiču priznanje in iskrena hvaležnost za delo, ki ga je opravil pri tem projektu za prepoznavanje in ovrednotenje Stanislava Škrabca in njegovega dela. Nihanja oziroma pavze, na katere opozarjajo že letnice izvedbe *Škrabčevih dni* (1994, 1996, 1998, 2002, 2005, 2007) in izdaje zbornikov *Škrabčeva misel* (1995, 1997, 1999, 2003, 2006, 2008), kažejo, da se je zatikalo zdaj na tem, zdaj na onem polju. Nihanja so opazna tudi pri kvaliteti referatov, ki so začeli ponavljati že znano, čeprav še ni bil izčrpan Toporišičev seznam predlaganih tem. Ne moremo trditi, da je vse to delo nastalo izključno po zaslugi Jožeta Toporišiča niti da ga je v celoti usmerjal. Ima pa velike zasluge, da se je razraslo in vzpelo iz hvalevredne zamisli, da se v matičnem samostanu dostojno počasti 150-letnica Škrabčevega rojstva. Preraslo je v mnogostranski projekt, ki živi v današnjih, drugače zasnovanih Škrabčevih dnevih. Nadaljujejo ga mlajši kolegi z Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici in Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici.

Viri in literatura

- Arhiv Škrabčevega projekta*. Hrani ga Anica Ličen v Novi Gorici oziroma Frančiškanski samostan na Kostanjevici nad Novo Gorico.
- Dan p. Stanislava Škrabca, 8. januar 2011: praznovanje 200-letnice frančiškanov na Kostanjevici v Novi Gorici: Odkritje in blagoslovitev spomenika na Erjavčevi ulici v Novi Gorici. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- DEBELJAK, Janez (ur.), 1998: *Škrabčevo leto v Ribnici 1998*. Ribnica: Občina.
- GRGIČ, Matejka, 2003: Antična filozofija jezika v Škrabčevem opusu: problem časa. Jože Toporišič (ur.): *Države, pokrajine, narodi, ljudstva in njih kulture ter znanosti v Škrabčevih delih*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica. 231–241.
- JAN, Zoltan (ur.), 1979: *Zbornik Goriške knjižnice Franceta Bevka: ob njeni tridesetletnici*. Nova Gorica: Goriška knjižnica Franceta Bevka.
- JAN, Zoltan, 1995: Škrabčeva osebnost v pismih bratu. Jože Toporišič (ur.): *Škrabčeva misel 1: zbornik s simpozija '94*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica. [173]–179.
- JAN, Zoltan, 2015: Uvodna beseda: Akademik Jože Toporišič in Škrabčevi dnevi v Novi Gorici. Danila Zuljan Kumar, Helena Dobrovoljc (ur.): *Škrabčevi dnevi. Zbornik prispevkov s simpozija 2013*. Nova Gorica: Založba Univerze. www.ung.si
- KOLŠEK, Peter, 2006: Moje ugotovitve so precej končne: Akademik dr. Jože Toporišič ima osemdeset let. *Delo* 45/234 (9. 10. 2006).
- KOROŠAK, Bruno (ur.), 2001: *P. Stanislav Škrabec, frančiškan: v očeh sodobnikov* (Po njihovih stopinjah 1). Ljubljana: Brat Frančišek.
- MODER, Janko, 1999: *Imensko in stvarno kazalo k Jezikoslovnim delom patra Stanislava Škrabca*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- MUNI, Katja, 2006: Na Kostanjevici so Toporišiču izrekli zahvalo in priznanje za delo pri Škrabčevem projektu: predstavili so tudi zbornik, ki mu ga poklanjajo mariborski slovenisti in SAZU. *Primorski dnevnik* 62/244 (21. 10. 2006). 15.
- Pater Stanislav Škrabec 2005: oče slovenske fonetike: 1844–1918*, 2005. Scenarij Zdravko Duša; koscenarist Peter Zupanc; strokovni sodelavec Jože Toporišič; režija Matjaž Žbontar; v glavni vlogi Stane Potisk. Ljubljana: Vizualni laboratorij, Zavod za kulturno dejavnost.

- PRETNAR, Bogi, 2006: V Ljubljani zame dolgo ni bilo mesta. To je eno najbolj grenkih dejstev v mojem življenju. Intervju z akademikom prof. dr. Jožetom Toporišičem. *Nedelo* 11/48 (3. 12. 2006). 22–23.
- SOLLNER PERDIH, Anka, 2007: Bibliografija akademika prof. dr. Jožeta Toporišiča (1996–2006). *Slavistična revija* 55/1–2. [419]–440.
- ŠKRABEC, Stanislav, 1994–1998: *Jezikoslovna dela*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- ŠKRABEC, Stanislav, 2002: *Naša Kostanjevica* (Frančiškova pot 6, Doprinosi k zgodovini Primorske 2). Nova Gorica: Branko; Ljubljana: Jutro.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1970: Življenje in delo Stanislava Škrabca. *Slavistična revija* 18/1–2. 179–217.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1972: Škrabec Stanislav. *Slovenski biografski leksikon* (knj. 3, zv. 11). Ljubljana: Zadruga gospodarska banka. 641–648.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1986: Bibliografija Jožeta Toporišiča: ob šestdesetletnici. *Slavistična revija* 34/4. 451–490.
- TOPORIŠIČ, Jože (ur.), 1995: *Škrabčeva misel 1: zbornik s simpozija '94*. Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1996: Bibliografija Jožeta Toporišiča za desetletje 1986–1996: ob sedemdesetletnici. *Slavistična revija* 44/4. 485–501.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1997: Jezikoslovna dela I, II, III očeta Stanislava Škrabca. Zoltan Jan, France Novak (ur.): *Strokovno posvetovanje slavistov, Ljubljana, 12.–14. oktober 1995*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 177–179.
- TOPORIŠIČ, Jože, 1998: Sprema beseda. Stanislav Škrabec: *Jezikoslovna dela* (zv. 4). Nova Gorica: Frančiškanski samostan Kostanjevica. 3–8.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2010: *Škrabčeva Jezikoslovna dela 1 do 4 in Kazalo. Predstavitev Jezikoslovnih del kupcem in uporabnikom knjig*. Rokopis pisma z dne 18. oktobra 2010 hrani Anica Ličen.
- ZORKO, Zinka, 2015: Odličen jezikoslovec, predan profesor in iskren prijatelj Jože Toporišič. *Spomin na Jožeta Toporišiča: zbornik povzetkov*. Pišce: Društvo za varovanje materinega jezika, naravne in kulturne dediščine Maks Pleteršnik.
- ZORZUT, Ludvik, 1970: Odkritje spominske plošče jezikoslovcu p. Stanislavu Škrabcu. *Srečanja* 5/23–24. 63–64.